

Наталія Василівна Куруц — дослідниця комахоїдних ссавців Карпат, зоолог, педагог

Арпад Крон

Зоологічний музей Ужгородського університету (Ужгород)
e-mail: kron83arpad@gmail.com; orcid: 0000-0002-5708-8440

KRON, A. Natalia Vasylivna Kuruts, researcher of insectivoran mammals of the Carpathians, zoologist and teacher. — Essay on a researcher of the Carpathian fauna, a graduate of Uzhhorod State University (Uzhhorod National University), associate professor, candidate of biological sciences. Natalia Kuruts is a zoologist, mammalogist, and teacher. The main area of her research is insectivoran mammals of the Ukrainian Carpathians. She has authored more than 83 scientific and educational works. The researcher has also studied the problems of environmental education and is a co-author of the ‘Concept of environmental education in secondary and higher educational establishments.’

Біографічні деталі

Куруц Наталія Василівна (у дівочтві Староста) народилася 10 травня 1951 р. в с. Великий Раковець Іршавського району Закарпатської обл. в родині робітників. Навчалася у Великораковецькій загальноосвітній середній школі, яку закінчила в 1968 р. Протягом 1968–1973 рр. навчалася в Ужгородському державному університеті (УжДУ) за спеціальністю «Біологія». Трудову діяльність розпочала 1973 р. вчителем біології і хімії в «рідній» 8-річній школі с. Великий Раковець Закарпаття та заступницею директора з навчально-виховної роботи цієї школи.

У 1978 р. переведена на посаду методиста, методиста методкабінету по роботі з педагогічними кадрами Ужгородського райВНО. Дисертацію захистила 11 жовтня 1988 р. на спераді Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена АН УРСР (м. Київ). З травня 1990 р. — старший науковий співробітник лабораторії екології та асистент кафедри зоології біологічного факультету УжДУ. З 1995 р. — доцент кафедри зоології, де працює і по сьогоднішній день. Вчене звання доцента кафедри зоології отримала 1996 р.

Рис. 1. Наталія Куруц. Фото з архіву автора, 2015 р.

Ключові доробки в теріології

Дисертація «Комахоїдні ссавці (Mammalia, Insectivora) Закарпаття (видовий склад, морфологічні та еколого-географічні особливості)» захищена 1988 р. під кер. проф. І. І. Турянина (УжДУ) та В. О. Межжеріна (Київський університет) на спецраді в Інституті зоології АН УРСР (м. Київ). Постійним об'єктом досліджень Наталії Василівни є комахоїдні ссавці (Insectivora), зокрема питання їх біології, екології, мінливості, а також питання охорони й раціонального використання тваринного світу в цілому (Куруц 1984).

Серед теріологічних праць дослідниці — дослідження, пов'язані з вивченням землерийок (Soricidae) родів *Sorex*, *Crocidura* та *Neomys* як компонентів екологічних систем Закарпаття. Основні публікації: «Аналіз деяких вікових та географічних відмінностей землерийок (Soricidae)» (1983), «Бурозубка звичайна (*Sorex araneus* L.) Закарпаття» (Куруц 1997), «Морфо-біологічна характеристика бурозубки малої (*Sorex minutus* L.) Закарпаття» (Куруц 1998), «Екоморфологічна характеристика кутори звичайної (*Neomys fodiens* P.) у Закарпатті» (Куруц 2000), «Екоморфологічна характеристика білозубки малої (*Crocidura suaveolens* Pallas, 1811) у Закарпатті» (2004), «Вид бурозубка альпійська (*Sorex alpinus* Schinz, 1837) у фауні Закарпаття» (Куруц 2014).

Увагу Н. В. Куруц приділяє й іншим групам комахоїдних, зокрема кротам та їжакам, яким присвячено декілька статей, у т. ч.: «Екоморфологічна характеристика крота звичайного (*Talpa europaea* Linnaeus) у Закарпатті» (2003), «Кріт звичайний (*Talpa europaea* Linnaeus, 1908) у фауні Іршавського району Закарпатської області» (2018), «Екоморфологічна характеристика їжака звичайного (*Erinaceus europaeus* Linnaeus, 1758) у Закарпатті» (Куруц 2006), «Їжак звичайний (*Erinaceus europaeus* Wag.-Ham., 1900) у фауні Ужгородського району Закарпатської області» (2020).

Серед праць дослідниці є й огляди ряду комахоїдних Закарпаття у цілому, зокрема: «Роль комахоїдних ссавців в лісах і сільськогосподарських угіддях Закарпаття» (Куруц 1981), «Комахоїдні ссавці Закарпаття та їх охорона» (1996), «Формування фауни комахоїдних ссавців Закарпаття» (1999), «Видовий склад, морфо-біологічні та деякі еколого-географічні особливості комахоїдних ссавців (Insectivora) Закарпаття» (Куруц 2011), «Пріоритетність комах у живленні комахоїдних ссавців» (2015), «Активність деяких видів комахоїдних ссавців (Insectivora) на території Закарпаття» (2018), «Розмноження комахоїдних ссавців (Insectivora) на території Закарпаття» (2019).

Загалом Н. В. Куруц є автором 83 наукових публікацій, у т. ч. 19 праць опубліковано у фахових наукових виданнях, а також монографія, видана за кордоном (Boston (USA)). Наталія Василівна систематично бере участь у наукових та науково-методичних конференціях: професорсько-викладацького складу біологічного факультету ДВНЗ «УжНУ», всеукраїнських і міжнародних, результати яких відображено в 39 публікаціях.

Чесноти, захоплення, суспільна робота, відзнаки

Загальний стаж педагогічної роботи Наталії Василівни складає 32 роки, у т. ч. 27 років на посаді доцента кафедри зоології УжНУ. Відповідальна за читання таких дисциплін як: «Основи екології», «Сільськогосподарська зоологія», «Тваринництво», «Основи сільськогосподарських тварин» та ін., не раз керувала навчальною та педагогічною практиками студентів.

За посібник «Методика викладання біології і хімії. Педагогічна практика» (2003), Наталя Василівна отримала перше місце в конкурсі з підручників та навчально-методичних видань УжНУ. Є співавтором «Концепції екологічної освіти та виховання в загальноосвітній та вищій школах». За профілем роботи кафедри зоології підготовлено та видано 41 наукову працю, 28 публікацій методичного змісту й 10 навчально-методичних посібників.

Проходила стажування в Закарпатському інституті післядипломної педагогічної освіти, кафедрах зоології Київського університету ім. Т. Г. Шевченка й Педагогічного університету ім. Драгоманова, закінчила курси з геномних досліджень та курси «Ефективні підходи для дистанційної освіти».

Література

- Куруц, Н. В. 1997. Бурозубка звичайна (*Sorex araneus*) Закарпаття. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Біологія*, 4: 149–152.
- Куруц, Н. В. 1998. Морфо-біологічна характеристика бурозубки малої (*Sorex minutus* L., 1766) Закарпаття. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Біологія*, 5: 126.
- Куруц, Н. В. 2000. Екоморфологічна характеристика кутори звичайної (*Neomys fodiens* P.) у Закарпатті. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Біологія*, 7: 120–121.
- Куруц, Н. В. 2006. Екоморфологічна характеристика їжака звичайного (*Eripaeus eurpaeus* Linnaeus, 1758) у Закарпатті. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Біологія*, 19: 195–198.
- Куруц, Н. В. 2011. Видовий склад, морфологічні та деякі еколого-географічні особливості комахоїдних ссавців (Mammalia, Insectivora) Закарпаття. *Науковий вісник Ужгородського університету, Серія Біологія*, 30: 91–94.
- Куруц, Н. В. 2014. Вид бурозубка альпійська (*Sorex alpinus* Schinz, 1837) у фауні Закарпаття. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Біологія*, 36: 52–55.
- Межжерин, В. А., Н. В. Куруц, О. А. Михалевич, Н. Г. Ревенко. 1984. Популяционные уровни морфологических различий как этапы эволюционного преобразования. *Журнал общей биологии*, 45 (3): 306–318.

Крон А. Наталія Василівна Куруц — дослідниця комахоїдних ссавців Карпат, зоолог, педагог. — Нарис про дослідницю карпатської фауни, випускницю Ужгородського державного університету, доцента, кандидата біологічних наук. Наталія Василівна — зоолог, теріолог і педагог. Основний напрям досліджень — комахоїдні ссавці Українських Карпат. Автор понад 83 наукових та навчально-методичних праць. Також працює над вивченням проблем екологічної освіти й виховання, є співавтором «Концепції екологічної освіти та виховання в загальноосвітній і вищій школах».